

Test- og treningscenter på Fiskebøl skal bl.a. få både innvendig klimaregulert testhall, utvendige basseng og flytebrygge. Hvordan kan man organisere opplæring i akutt forurensning på anlegget?

Referat fra workshop

Ordstyrer: Jann-Egil Gjerde

Referent: Øyvind Rinaldo

Mål med workshop

I denne workshopen skal deltakerne diskutere hvordan øvelsesfasilitetene best mulig kan utnyttes til det beste i læringssammenheng. Hvilke behov har de fremtidige brukerne av anlegget? Typisk målgruppe for workshopen er personer som har interesse/erfaring fra øvelser og opplæring i akutt forurensning.

Bakgrunnsinformasjon (fra bakgrunnsnotatet)

Regjeringen ved Nærings- og fiskeridepartementet har besluttet at Kystverket skal etablere et test- og treningscenter mot akutt forurensning på Fiskebøl i Hadsel kommune. For å skape mest mulig realistiske forhold vil det ved senteret være mulig å drive test- og treningsaktiviteter med ekte olje, og brukerne vil få mulighet til å trene under tøffe forhold i kulde, snø og is. Målet er å forbedre beredskapen mot akutt forurensning i kaldt klima gjennom å tilrettelegge for utvikling av teknologi, metoder og kompetanse for denne typen krevende forhold. Siden vi ikke har slike test- og treningsmuligheter i dag vil aktiviteter ved senteret kunne bidra til ny kunnskap og løsninger som forbedrer den nasjonale beredskapen mot akutt forurensning.

Tidligere utredninger¹ beskriver at det er behov for kunnskaps-, kompetanse- og teknologiutvikling for å sikre en mer effektiv beredskap mot akutt forurensning, spesielt i kaldt klima, islagte farvann og i strandsonen. Kunnskapshull knyttet til annen marin forurensning med mulige synergier til oljevern er også belyst. Behovene som er identifisert kan kort oppsummeres i fire kategorier:

- **Produkt- og teknologiutvikling:** Det er behov for å teste produkter og metoder i kaldt klima, isfylte farvann og i strandsoner for å identifisere og utvikle teknologier som er godt tilpasset bruk i arktiske områder og i strandsonen.
- **Øving og trening:** Det er behov for å øve på, og bekjempe olje i strandsoner og på vannoverflaten, særlig i kaldt klima og islagte farvann. Det er nødvendig med naturlige og realistiske omgivelser som for eksempel bølger, vind, kulde og mørke, og det er behov for å finne frem til de mest effektive metodene for slik opprydning.
- **Oljens egenskaper og miljøeffekter:** Det er behov for å teste egenskapene til ulike typer energibærere/drivstoff, særlig i kaldt klima og isfylte farvann med naturlige omgivelser som bølger og vind. Det er også behov for å kartlegge hvilken effekt ulike typer energibærere/drivstoff har på marint miljø i arktiske områder.
- **Annen marin forurensning:** Det er et ønske hos aktører om å forske på egenskaper ved marin forurensning som plast, mikroplast, metaller og alger, samt dets påvirkning på

marint miljø, under forhold med mest mulig naturlige omgivelser og hvor det er mulig med repeterbare forsøk.

*[i] - Utredning av testfasiliteter for å styrke norsk oljevern, innsats mot marin forsøpling og synergier (2019, Kystverket og Senter for oljevern og marint miljø med bistand fra DnV GL)
- Tilpasset konseptvalgutredning av testfasiliteter for oljevern og marin forsøpling på Fiskebøl (2020, Kystverket og Senter for oljevern og marint miljø med bistand fra DnV GL, Vista Analyse og Advansia)*

Referat

Presentasjonsrunde med deltakerne. Se deltakerliste på slutten av referatet.

Organisasjoner NOFO, SINTEF, Kystverket, og Lovemar.

Spørsmål og diskusjon

Spørsmål 1: Hvilke aktører innenfor fagfeltet oljevern og akutt forurensning ser dere for dere som brukere av anlegget, og kan forskjellige aktørene jobbe sammen?

Margaret: Lurer på hvem som eier og driver testsenteret? Spesialteam, SCAT-team, Fasilitetene ser ut til å bli bedre tilrettelagt enn på Brannskolen. Mulighet for samspill inne og ute. Kontorfasiliteter for brukere? Svar: Kystverket, bookingordning, inntil 50 deltakere i øvelse. Ja, kontor også.

Kjetil: Trening må løftes frem, ikke bare test. Kurs og trening vil være primæraktiviteter. Dialog med DSB og fagskoleutdanningen på Brannskolen (Fjelldal).

Terje: Viktig at det skapes et marked for uttesting. Prosjekter og finansiering viktig. Klyngetenking og samarbeid viktig. Må ha med FoU-miljøene og de operative organisasjonene (Kystverket og NOFO). Finansiering er ofte 1/3 forskning, 1/3 offentlige aktører, og 1/3 industri/næring.

Jann-Egil: Samspill FoU og operativ virksomhet

Margaret: Fokus på is og kulde, men regner med at det vil fungere året rundt. Svar: Ja, klimahall, men også alle muligheter.

Terje: Reisetider: Måtte i tiden i Norlense reise til Ohmsett i USA. Teste utstyr i full skala. Lovemar tester oppsamling av marint avfall i fullskala.

Per: Har i mange år ønsket testområde på strand for å teste og verifisere forsøk gjort i lab. Olje på vann-øvelsene har vært et kjempefortrinn for å verifisere modeller. Testing av olje og egenskaper for å få bedre kunnskap. Trenger bølger, tidevann og sollys for å teste langtidseffektene for oljer i naturen og på strand. Har ikke kunnskaper om hvordan de nye oljetyperne vil reagere/brytes ned. Svar: Vil kunne

20 Forum for framtidens **23** oljevern

simulere tidevann med to basseng koblet sammen. Usikker på bølger.

Terje: Kystvakten bør være en aktuell aktør og samarbeidspartner. Lovemar som holder på med strandrydding og marin forsøpling bør også kunne ha en rolle. Også en ressurs som kan brukes i oljevernaksjoner.

Spørsmål 2: Hvordan kan det legges til rette for test- og trening med hensyn til fremtidige lavutslipps energibærere (batterier, biodrivstoff, ammoniakk, metanol mv.)? Og hvilke aktører vil kunne ha behov for et test- og treningscenter for framtidens energibærere?

Kjetil: Ammoniakk og hydrogen er energibærere som må behandles med omhu. Batterier vil kunne se på i hallene. Biodrivstoff vil kunne håndteres på samme måte som andre oljetyper. Viktig å trene på hvordan nye drivstofftyper kan håndteres og ryddes.

Hva med Kjem/RITS? Oslo B&R kan være tilfreds med en mobil treningsrigg. Mindre relevante brukere.

Terje: Samarbeid med rederiforbundet kan være gunstig. Tidlige signal om ny teknologi og energibærere.

Øyvind: Flere FoU-miljø jobber med hvordan ny teknologi utvikles og tas i bruk; SINTEF og flere, offentlige: Sjøfartsdirektoratet.

Margaret: Ikke lett å legge til rette når man ikke vet hva for. Må kunne vurdere om det er mulig å justere underveis eller i nye byggetrinn.

Spørsmål 3: Vil vi med treningscenter kunne hjelpe kommunen og oppfylle den plikten som ligg i forskriften til forurensningsloven?

Terje: Det er behov for ny teknologi, IUA sitt ansvarsområde, Kyv må ta ansvar for utvikling og testing. Må jobbe med hva som fungerer.

Jann-Egil: Det manuelle arbeidet gjøres med gamle verktøy og teknikker. Kommunene skal kunne trene mannskapene.

Terje: Fra Norlense Beredskap, hadde avtale med WWF om kurs for rydding og ressurser. Test- og øvingscenteret vil kunne gjøre det mer realistisk og i større målestokk.

Kjetil: Forskrift om kommunenes plikter knyttet til akutt forurensning. Usikker på i hvor stor grad KYV kan stille krav. Vi kan i alle fall legge til rette for kurs, trening og aktiviteter. Tviler på at mange kommuner vil ha råd til å sende folk på kurs, øving og trening. NOFO kan gjøre noe i forbindelse med inngåtte avtaler.

Terje: Med ny Hålogalandsvei vil reisetiden mellom brannskolen og Fiskebøl bli ca

20 Forum for
framtidens
23 oljevern

1 time. Bør kunne gjøre det lettere.

Kjetil: Kystverket kan ikke påvirke faginnholdet og utdanning. DSB har ansvaret. KYV stiller krav til at kommunene skal ha en beredskap, men påvirker ikke hvordan de organiserer det.

Margaret: Kan ikke pålegge kommunene og IUAene. Har avtale om at IUA skal stille i en oljevernaksjon. Tilbyr IUAene muligheter for å være forberedt. Begrenset hvor mange man kan ta med ut i felt for øvelse og trening. Se mulighetene ikke hindringene.

Øyvind: Hadsel brann og redning meldte at de får ikke så lett plass på brannskolen sine kurs, fordi de ikke har lovpålagt krav, og da blir de nedprioritert. Det er også en økonomisk utfordring.

Spørsmål 4: Vil aktørene ha økonomi til bruk av anlegget hvis det blir forbundet opp mot en avgift?

Terje: Fra Norlensetiden; hadde krav fra noen av kundene om verifisering, og det var forbundet med kostnader (Ohmsett, USA). For leverandørindustrien er det nok noe man må akseptere også på Fiskebøl. Foreslår at Staten gir tilskudd til kommunene gjennom Kystverket.

Margaret: Betaler uansett for de de leier. I utgangspunktet ser de nytteverdien. Har budsjett for øvelse og trening. Prisene må være edruelige. Kan bruke prisene inn i budsjett. Tar forbehold om prisnivået.

Kjetil: I utredningen er det lagt til grunn at det må være en statsstøtte i bunnen. Ikke mulig at anlegget kan være selvfinansierende. Må ligge på et nivå som gjør at det er attraktivt å bruke anlegget. Må brukes av flere enn lokale aktører.

Jann-Egil: Det vil mest sannsynlig bli en statsstøtte for å gjøre det attraktivt.

Terje: Leie av anlegget i Ohmsett er støttet av staten. Ohmsett begynner å bli gammelt og nedslitt. Håper Fiskebøl kan bli tilgjengelig for internasjonale aktører, slik at det blir mer bruk.

Spørsmål 5: Hva vil du si er suksesskriteriene for treningssentret og hva er fallgraven for at anlegget blir mislykket?

Terje: Senteret må bli unikt i verdensmålestokk, slik at det er attraktivt for aktører i andre land. Håper på at det blir et marked for FoU og uttesting. Håper det blir mulighet for finansiering gjennom f.eks. Forskningsrådet.

Margaret: Må tilrettelegges for brukerne. Anlegget må legges til rette for de ulike aktørene uten at det koster skjorta. Faste rammer, f.eks. et årshjul som gjør det lettere å planlegge. Fallgrube: Kompetansen på senteret må være god nok.

20 Forum for
framtidens
23 oljevern

Jann-Egil: Kunnskap og kompetanse må tilgjengelige.

Terje: Heldig med at det skjer få ulykker. Det kommer likevel til å skje ulykker. Må kunne trene og holde kompetansen ved like.

Kjetil: Spm. 4 er det viktigste kriteriet. Økonomiske rammer. Må jobbes aktivt ut mot aktuelle brukergrupper. Fallgruver: Ikke tilstrekkelig økonomi til drift. Kostbart å bygge, men krever også driftsutgifter. Test i bassengene vil ta tid og man må rense godt for gjenbruk. Avfallsproblematikk må også hensyntas. Må fremstå som et grønt alternativ. Subsidier for brukere.

Jann-Egil: Det blir en kostnad

Øyvind: Ressursmessig en utfordring å ha dynamisk oppsett for nødvendig personell. Kantine, kursrom.

Jann-Egil: Oppsett og fasiliteter skal støtte aktiviteten. Lagt til rette for ubetjent og catering, garderober osv.

Margaret: Læreplan og behovene. Kriterier

Jann-Egil: Hvordan kan vi sikre kompetansen. Vi må klare å dekke behovene for senteret.

Terje: Testfasilitetene må betjenes av fast personell. Ved kurs må det kunne trekkes inn kompetanse etter behov.

Terje: Anlegget skal bygges ut i flere faser, er det satt opp en tidslinje for utbyggingen? Svar: Statsbygg utreder det nå, og skal ha rapport klar i desember. Vi vet foreløpig ikke. Tidsperspektiv for alle fire fasene vil estimeres.

Margaret: Vi må kanskje sende det vi har kartlagt foreløpig til IUAene og invitere til innspill. En spørreundersøkelse kan være aktuelt. Viktig å spre budskapet og mulighetene samtidig som det bes om innspill.

Øyvind: Det kan være riktig å sende ut ny spørreundersøkelse og info om skissene. Det vil gjøre det lettere å komme med forslag.

Terje: Det har blitt mer fokus på oljevern, og større aktivitet nå enn i 2020.

Jann-Egil: Å gjennomføre worksop når det er samlinger i

Margaret: IUA ledersamling kan ha presentasjon og mulighet til å ta ting hjem til diskusjon. Får mer dialog ved å ta det opp på nytt. Nyttig å utnytte mulighetene når folk er samlet i forskjellige grupperinger.

Terje: Kan dagens skisser og grunnlag sendes ut til MRC og NOSCA?

Vi tar med innspillene og videreformidler til prosjektleder Nils Ove Sollid.

Øyvind: FoU fjernmåleteknologi bør kunne gjøre bruke anlegget.

20 Forum for framtidens 23 oljevern

Per: Åpne basseng er en god mulighet til å teste fjernmålingsteknologi. Nyttig å kunne jobbe bredt med å validere modeller og teknologi for FoU-miljøene. Viktig å kunne dokumentere f.eks. effektivitet.

Oppsummering

Avklaringer og veien videre

Å sende dokumentasjon ut til aktuelle aktører vil være nyttig, og det må prøves å få til. Det vil være positivt og skape positivitet at Kystverket engasjerer seg aktivt og deltar. Kan også presentere for FoU-miljøene.

Avslutning

Skulle gjerne hatt flere deltakere og aktører med for å få bredere innspill. Takk til dere som har vært med alle for bidragene.

Deltakerliste

Navn	Organisasjon
Jann-Egil Gjerde	Kystverket
Øyvind Rinaldo	Kystverket
Kjetil Aasebø	Kystverket
Terje Hansen	Lovemar
Margaret Sjonfjell Knudsen	NOFO
Per Daling	SINTEF